

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Asszerkesztőség kóriratok visszaadása
 vagy megörzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Nagy-Várad contra Biharmegye.

Évek óta figyelemmel kísérjük a Biharmegyét érintő vasutak építését. A vasutak óriási fontosságával szemben nem vagyunk elfogultak, mert teljes egészében felfogjuk azok jelentőségét nemcsak forgalmi, hanem általános kulturális szempontokból is. Azonban a biharmegyei vasutak kérdésénél nem téveszthetjük szem elől azokat a vonatkozásokat sem, amelylyel ezen vasutak Nagy-Váradot érintik.

Mikor a Székelyhid és Nagyléta között tervezett összekötő vasutvonal kiépítése felszínre került, azonnal rámutatunk, hogy ez az alig néhány kilométer hosszú sinpár, ha kiépül, éppen nem szolgál Nagyvárad előnyére, sőt ellenkezőleg; mert Biharmegye székelyhidi és margittai járásának, továbbá Szilágymegyének forgalmát Debrecenbe irányítja; de nem érdeke Biharmegyének sem ezen összekötő vasut létesítése, mert tápot ad azon régi törekvésnek, hogy Biharmegye északi járásait: az érmihályfalvait, derecskeit, sőt még a székelyhidit is egyszerűen bekebelezzék Hajdumegyébe és ezáltal teljesen Debrecen legyen ezen vidék központja.

Ennek megakadályozása egyenest kö-

telessége volna Biharvármegyének még akkor is, ha teljesen figyelmen kívül hagyja Nagy-Várad érdekeit, mert nemzeti szempontból sem lehet közömbös Biharvármegyére, hogy éppen három jómódu, tulnyomólag magyar járását elveszítse, hisz még ezekkel a járással együtt is nehezen tudja majorizálni a vármegye nemzetiségi járásait, ha pedig elveszti a három legmagyarabb járását, azoknak az erdélyi vármegyéknek a sorába jut, ahol a nemzetiségek vannak többségben.

Debrecennek érdeke ezen vasut kiépítése, mert egy olyan jómódu magyar terület forgalmát biztosítja részére, amely körülbelül nagyobb és népesebb, mint egész Hajdumegye ma. A szomszéd városban teljes tudatában vannak ezen rövid vasutvonal kiépítéséből származó előnyöknek s ezért forszírozzák is annak kiépítését.

Az egyik debreceni ujság vasárnapi számában hosszabb cikkben foglalkozik a székelyhid—nagyléti vasut építésével s a többek között a következőket írja:

»A székelyhid—nagyléti vasut kiépítésével Debrecenhez kapcsolódnék Biharvármegyének északi és Szilágymegyének jórésze, valamint a határszélnek forgalmi élete.«

Ilyen körülmények mellett érthető

megütközéssel látjuk, hogy Biharvármegye örömmel veszi a vasut kiépítését s a legmesszebb menő támogatást igéri annak mielőbbi megvalósításához.

Ha már Biharvármegye nem veszi figyelembe a fentebb elmondott szempontokat s ő maga is oda áll a vasut kiépítésének forszírozói közzé, Nagyvárad városának kötelessége, hogy minden megengedett eszközt felhasználjon az összekötő vasut létesítésének meggátolására. Ha már nem tudta elejét venni annak, hogy a zilah—nagykárolyi vasut Szilágymegye egy nagy részének forgalmát Debrecen felé terelje, legalább igyekezzék megmenteni a Szilágyság szomszédos részének piacát és Biharvármegye északi járásának forgalmát az eddigi állapotnak megfelelően.

Ezt parancsolja saját jól felfogott érdeke.

A hitvallásos népoktatásért. *Brüsszelből* táviratozzák, hogy *Löwenben* tegnap hatalmas tüntetés volt Schollaert volt miniszterrel szembe népiszkolai törvényjavaslata mellett. A tüntetőgyűlésen közel száz ezer ember jelent meg és négy miniszter is részt vett a körmenetben. A gyűlés végén összetűzés volt a liberálisok és klerikálisok között. Csendőrök állították helyre a nyugalmat.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A napszámosok.

Vagy százan voltak ezek a frimardeurök ahogy a városban nevezték őket; azt az utat készítették, amely Nimes á Mendes felé fog vezetni.

Voltak ott erős, de lusta limousinek, fecségő, barna gaszonok, akik minden kapavágás után ötven lépésnyire futottak egy italért, voltak Ardècheből valók, ezek mintha szenvedésre lennének teremtve, fekete szakálluk még a nyakukat is beborítja, mint a kynokefalokét, piemontiak, ezek még esténként a folyó partján üldögélnek harmonikázva és volt egy néger fiú is, aki mintegy apródja volt a munkás-seregnek.

Mindnyájukban él a kóbor élet poézisa, akik sehol sem laknak sokáig, akiknek se városuk, se hazájuk, se asszonyuk, azokat megfélemlíti az évszázados kis város.

A városiak eleinte megvetették őket, mert idegenek voltak és azért jöttek, hogy kapájukat a haza rögébe vágják, az ősi tulajdonosok pedig nem egy könnyen egyeztek bele, hogy felforgassák a mezőket, amelyeken születtek, amelyeken éltek, amelynek termését várták és

ahol paraszt-kegyelettel csodálták a rozsnak pipacscaal tüzdelt arany tengerét.

Az öreg Galabert sirt, míg leszedte mandulafái termését, Aixbe szállítsa a csemegekereskedőkhöz. Pierre Aubierrel, annak a szőlője épen ott volt az ő földje mellett, egyformán érezték az örökös földesgazda ösztönserű megvetését a gyűlevész nép iránt, nem is a pusztító munka miatt, hanem mert azok nomádok.

Az egy öreg özvegy Kimparné meg a négy vörös leánya örült az ujon jött seregnek.

A kereskedők fölemelték az élelmiszereket a frimardeurök kántinjának és mindenki félt tőlük; a férjek feleségüket, a szülők leányaik lakaton őrzött szüzességét féltették ezektől a feketére sült legényemberektől, olyanok voltak, mintha egyenesen bőrökön tartanák a napot, amely naphosszat égette őket.

A parasztasszonyok csak csoportosan mertek lejárni a folyóra, mint az áldozatra menő bárányok, vagy a rablásra készülő sabin nők, olyanok voltak.

Halkan beszéltek és az ácsok műhelye épen olyan titokzatos félelemmel töltötte el őket, mint a fekete fűzes. Figyelték a munkásokat

és amint a fiatalok közül egy-egy térdig gázolt a vízbe, fölemelvén szoknyáját hatalmas fehér lábikrájáról, mind megérezte a sáncások mozgólódását. Aztán fölhangzott a sulykok csattogása és arra ezek a nyers emberek lassu, monoton, ritmikus dalokat kezdtek énekelni:

En voila un, le joli un,
 Le un s' en va, ca ira!...

* * *

Azuttal lassankint távolodtak a várostól, egyszer csak ez történt: szeptember végén, valamelyik vasárnap nagy veszedelemre ébredtek a parasztok. Szüretelni kellett volna és az égen fenyegető fekete felhők jelentek meg.

Bezzeg senki sem gondolt most arra, hogy tiszta ruhát váltson, vagy mint szokott, a borbéllyánál borotválkozzék, üres volt a fogadó tekézője is, mindenki rohant a szőlőbe, hogy minél hamarabb betakaríthassák az egészset. Nemsokára az egész város eltűnt a vöröslobombok között.

A bő inges, meztelen piros karu leányok sűrűtek-forogtak és a jég egyre jobban fenyegetett. Kitárt karjukra ráhullott egy-egy követ csepp, fázósan kezdtek újra dolgozhoz.

Salamon Béla

590

Telefon: 11-20.

Nagyváradon, Rákóczi-ut 5. Waiszlovits-ház
 uridivat, kalap és czipő különlegességek üzlete megnyit.

Saját készítményű fehéreneműek.

Angol felöltők.

Kamarai választások a megyében.

Kik lesznek a kamara kültagjai?

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara öt éves ciklusa ez év augusztus havában lejárt s az új ciklusra most vasárnap tartották meg Bihar megye két alkerületében a kamarai kültagok választását. A kamarába ugyanis 16 kereskedő és 16 iparos beltagot választanak Nagyvárad, s ugyancsak 16 kereskedő és 16 iparos kültagot Bihar megye 17 járásának kereskedői, illetve iparosai.

Nagyváradon, mint halljuk, csak októberben tartják meg a beltagok választását, Bihar megyében azonban már augusztus 27 én megtették a választásokat és pedig a belényesi, berettyóújfalusi, élesdi, margittai, nagyszalontai, székelyhidi és tenkei alkerületekben.

Altalában kevés érdeklődés mellett mentek végbe a választások; a legtöbb helyen alig néhány szavazatot adtak le, mert nem érdeklődnek sem a kereskedők, sem az iparosok a kamarai választások iránt.

A kültagok választásának eredményéből azt látjuk, hogy igen sok új kültag kerül be a kamarába, több mint fele a kültagoknak.

Az alábbi névsorban adjuk a választás eredményét; az új tagok neveit *-gal jelöltük meg.

Kamarai kültagokul megválasztottak:

Belényesi alkerületben. Kereskedők: Tóth Andor fűszerkereskedő, *Erdey István vegyeskereskedő, belényesi lakosok, rendes tagul; iparosok: Tabár Ferenc fodrász, Ausländer Lajos szabó belényesi lakosok, rendes tagul; *Javornik József cipész belényesi lakos póttagul.

Berettyóújfalusi alkerületben. Kereskedők: *Diósi Bernát fakereskedő, *Stein Ede terménykereskedő, *Kepes Albert szeszereskedő, *Boros Gyula kereskedő, berettyóújfalusi lakosok rendes tagok; *Szatmáry József bankigazgató póttag; iparosok: Veres András szabó, *Pataky József asztalos, Zsigovics István szűrszabó, Tóth

Elkeseredés fogta el mindnyájukat az érett, vörös fűrtök között, mindenük elpusztul most.

Akkor különös dolog történt.

Vasárnap volt, a munka szünetelt, a fri mardeurök a városiaknak segítségére siettek. Befutottak a lehajló levelek közé és az emberekkel, akiket elevenen sürgettek, a leányokkal, akiket annyira siettettek, hogy még arra sem igen értek rá, hogy izzadt homlokukról fölsimítsák előrehulló hajukat, egy óra alatt mindent leszűrettek.

Fölrakták a teit puttonokat a kordélyokra, fűrgén fedték be mindet deszkával és mire az utolsó szüretelő is elkészült, az utolsó fűrt is jó helyen volt, az egész addigi dühödt ellen-szenv elpárolgott, a levegőbe szállott.

Ezen a napon minden háznak megvolt a maga szivesen látott idegenje, aki még otthon is segített bepakolni az illatos pincébe, fűrgén, ügyesen, ezen a vasárnapon mindenütt estig tartott a reggeli, a vendégek, akik éppen olyan egyszerű, lazagatlan emberek voltak, mint ők maguk, este rákezdték azokra a lassu, monoton nőákra, a munkástanya nőáira és a gyermekekre, a leányok kacagva, jókedvvel kísérték őket.

Leo Largüer.

Sándor hentes berettyóújfalusi lakosok rendes tagok.

Élesdi alkerületben. Kereskedők: Lederer József és Jakabfi Lipót fűszerkereskedők, élesdi lakosok rendes tagokul; *Klein Dezső vaskereskedő élesdi lakos, póttagul; iparosok: Bánhegyessy Gyula téglagyáros, *Antal Sándor közműves élesdi lakosok rendes tagokul, Rocska Gyula közműves élesdi lakos póttagul.

Margittai alkerületben. Kereskedők: Berger Dávid, Berger Mór fűszernagykereskedők, margittai lakosok rendes tagokul; Klein Ignác fűszerkereskedő, margittai la os póttagul; iparosok: *Pataky György asztalos, Könyves Gusztáv szabó, margittai lakosok, rendes tagokul; Lipeczky Gyula cipész, margittai lakos póttagul;

Nagyszalontai alkerületben. Kereskedők: *Lévy Gyula terménykereskedő, *Weisz Márton vegyeskereskedő, nagyszalontai lakosok rendes tagokul; *Salamon Ármán rőtöskereskedő, nagyszalontai lakos póttagul; iparosok: *Vézh Gábor kelmestő, *Balogh Imre kerékgyártó, nagyszalontai lakosok, rendes tagokul; *Kósa Lajos kalapos, nagyszalontai lakos póttagul;

Székelyhidi alkerületben. Kereskedők: *Weinberger Henrik rőtöskereskedő, Stern Miksa divatárukereskedő, *Nuszbaum Dezső fűszerkereskedő, székelyhidi lakosok rendes tagokul, — *Glück Lajos vegyes kereskedő, érmihályfalvai lakos póttagul; iparosok: Timaroszky Gyula cipész, *Széchenyi János asztalos, székelyhidi lakosok, Weisz Jakab gőzmalomtulajdonos bihardioszegi lakos rendes tagok, *Kovács Gábor hentes székelyhidi lakos póttagul;

Tenkei alkerületben. Kereskedők: Schreier Herman borkereskedő tenkei lakos rendes tagul, Adler Samu szatós tenkei lakos póttagul; — iparosok *Boros Ferenc csizmadia tenkei lakos rendes tagul, Orbán János közműves tenkei lakos póttagul.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 28.

Kabos Ferenc alelnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

Bemutatja a miniszterelnök átiratát, mely szerint a király a képviselőháznak köszönetét fejezi ki születésnapja alkalmából kifejezett szerencsekívánataiért. (Eljenzés a Ház minden oldalán.) Bemutatja a miniszterelnök átiratát az 1911 iki szentesített törvényekről, köztük az ez évi költségvetésről. Bemutatja a beérkezett kérvényeket és Szibemegye feliratát az obstrukció ellen.

Ráth Endre a kérvények hovatalása tekintetében az elnöki indítvánnyal szemben ellen indítványt tesz.

Elnök jelenti, hogy husznál több képviselő névszerinti szavazást kér és a szavazásoknak holnapra való halasztását indítványozza.

Sorra kerülnek a mára halasztott névszerinti szavazások.

Pozsony város polgárságának kérvényére vonatkozó elnöki előterjesztés és Justh János ellenindítványa felett szavaznak.

A Ház 101 szavazattal 14 ellenében az elnöki előterjesztést emelte határozattá.

Erzsébetfalva, Körmend, Jászárokszállás, Kisjenő, Zenta, Gödöllő, Makó és Tona feliratára vonatkozó ellenindítványokat az indítványozók visszavonják és így az elnöki előterjesztéseket a Ház szavazás nélkül emeli határozatokká.

Következett a névszerinti szavazás Bács-Bodrogvármegye feliratára vonatkozó elnöki előterjesztést a Ház szintén elfogadja elvetette Vertán Elek ellenindítványát.

Az ülés további részét szavazások töltik be.

Az ülés háromnegyed kettőkor ért véget.

Kolera Ujpesten.

Ujpesten, a Duna-sor 2. szám alatt van a **Leiner testvérek** cég enyv- és zselatingyára. A gyár a nyersanyagokat külföldről, Olaszországból és Északafrikából hozatja, leginkább **Triesz** ten keresztül. A trieszti kolerajárvány kitörésekor a gyár a kereskedelmi miniszteriumtól engedélyt kért és kapott arra, hogy a bürhulladékokat, melyek pedig a legnehezebben fertőtleníthetők, továbbra is behozathassa Triesz ten át fertőtlenítés után.

A gyárvezetőség azonban az állítja, hogy nyolc hét óta nem kapott semmi árut Triesz-től.

Nyolcvankét munkása van a gyárnak. Többnyire oláh napszámosok, a kik ott esznek, isznak és hálóznak a gyár területén, piszkos, büzös szobákban. E munkások közül pénteken délután hirtelen rosszul lett a 45 éves **Florea** Flore, a ki a gépek mellett dolgozik. Görcsök fogták el, hányt és kinosan vonaglott a munkaterem padlóján. Azonnal elhívták hozzá dr Steiner Henrik munkáspénztári orvost, a ki kolera gyanusnak találta a beteget. Orvosságot rendelt, majd értesítette dr Hédeváry Sámuel ujpesti főorvost, a ki a beteget még azon az éjszakán bevitette az ujpesti járánykórházba. De a betegen már nem lehetett segíteni: **szombaton reggel** nagy kinszenvedés után meghalt.

A főorvos intézkedett, hogy a gyártelepet azonnal fertőtlenítsék, a munkásokat elkülönítsék és a gyárban minden munkát beszüntessenek. A kapuk elé lendőőrszemeket állítottak. Ez óvintézkedések dacára szombaton reggel újabb kolera gyanus megbetegedés történt a gyár munkásai között. Az elkülönített napszámosok egyike, **Tose** Gábor, 40 éves román munkás rosszul lett. A vármegyei és a városi főorvos a kolera jeleit állapították meg, azonnal bevitették a járánykórházba, ahol állapota egyre rosszabbodott. Vasárnap reggelre megtörtént a harmadik megbetegedés. **Szabó** Mihály román napszámos esett össze kolera gyanus tünetek között.

Szabó nem abban a csoportban dolgozott, ahol Florea és Tose. Szintén román származású és éppen úgy mint két másik munkástársa, a biharmegyei Nagypatak községből való. A járánykórházba szállították.

A halott Florea Flore holttestét a hatósági orvosok még szombaton délután felboncolták az ujpesti járánykórházban. A boncolás nem tudta megállapítani pontosan, hogy valóban ázsiai kolera-ról van-e szó, vagy nem és ezért a halott ürülékét néhány testrészával együtt elküldötték a bakteriologiai intézetbe vizsgálat végett. A holttestet azután mézszel teit koporsóba zárták és a gyártulajdonosok költségén még szombat este eltemették.

Ne féljen és ne
rettegjen a
kolerától, mert

Itt a király

legegészségesebb alkalikus
baktérium mentes
üditő és borviz

KAPHATO MINDENÜTT.

A belügyminiszterium közegészségügyi osztálya hivatalosan a következő jelentést adta ki:

»Két újpesti gyanus esetről megtartották a bakteriológiai vizsgálatot. Az egyiknek, *Florea Flóriánnak* a betegségéről *nincs még lezárva a vizsgálat*, tehát végleges véleményt sem lehet róla mondani. A másik betegről, *Tószely Gáborról* Preisz Hugó megállapította, hogy a vizsgálat *negatív* eredménnyel járt. A rendszeresség nyomban megtette a szükséges intézkedéseket, a belügyminiszterium pedig közegészségügyi felügyelőt küldött ki.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű
legjobban és legolcsóbban

REICHARD áruháza

czégnél, Fő-utca szerezhetők be.
Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai diák sapkák.

TORNA CZIPŐK.

115

UJDONSÁGOK.

Tisza István gróf és a váradai patronázs.

Olvasóinkat annak idején értesítettük, hogy a Nagyváradai és Biharmegyei Patronázs Egyesület június 30-ki választmányi ülésén gr. *Tisza István*, gróf *Széchenyi Miklós* és dr. *Radu Demeter*t védőivé választotta. A megválasztásról szóló jegyzőkönyvi kivonatot az egyesület küldöttsége a Nagyváradon tartózkodott gróf *Széchenyi* és dr. *Radu* főpapoknak már július elején átadta, de gróf *Tisza István*, politikai elfoglaltsága és közbejött fürdőzése miatt, csak augusztus 27-én fogadhatta a patronázs-egyesület küldötteit.

A fogadás helyét és időpontját illető előzetes tudakozódásra gróf *Tisza István* a legszivesebb hangú meghívással felelt, melynek folytán *Molnár Géza* kuriai bíró, a patronázs-egyesület elnöke, *Novotny S. Alfonz* főgimnáziumigazgató, a budapesti *Norbertinum* új kormányzója és *Petry Gyula* egyesületi titkár vasárnap délelőtt megjelentek a geszti kastélyban.

A fogadó teremben a küldöttség élén *Molnár Géza* [keresetlen szavakkal], a lelkes bizalom meleg hangján kérte a nagynevű államférlit, vegye kezébe a társadalmi pártfogás vezéri lobogóját s egyéniségének hatalmas erejével segítse elő az újabb igazságszolgáltatás emberjavító törekvéseinek diadalát. *Tisza István* lebilincselő közvetlenséggel adott válaszában megköszönte az egyesületnek személye iránt megnyilatkozott bizalmát, magvas tömörséggel világított rá a társadalomnak pártfogói feladatra s biztosította a Nagyváradai és Biharmegyei Patronázs-Egyesületet mindenkorai készség támogatásáról.

A beszédek elhangzása után következett eszmecsere is a patronázs-munkálkodás ügye körül forgott és ez a téma fel-felujult a terített asztal mellett folytatott társalgás alatt is. A fővárosi házigazdán és háziasszonyon kívül ilj. gr. *Tisza István* és *Hardegg grófné* vettek részt az ebéden.

* **A főispán a fővárosban.** *Hlatky* Endre főispán hivatalos ügyben Budapestre utazott.

* **A püspök látogatásai.** Gróf *Széchenyi* Miklós megyés püspök vasárnap délután meglátogatta az *Erszébét*-leányárvaházat és a *Lujza* otthont. Mindkét helyen özv. báró *Gerliczy* Félixné fogadta a püspököt, ki a legnagyobb meglepetését fejezte ki a látottak fölött. Tegnap a püspök automobiljában *Lunkára* és *Vaskóhra* utazott birtokai megtekintése végett.

* **Változás a római jogi tanszéken.** Mint már megírtuk annak idején, dr. *Bozóky* Alajos udvari tanácsos a nagyvárad kir. kath. jogakadémia igazgatója nyugalomba vonul, s így megüresedik a jogakadémián a római jogi tanszék, melyet dr. *Bozóky* negyvennégy éven át töltött be. A római jog új tanára dr. *Kiss Géza* a nagyvárad kir. jogakadémia tanári karának fiatal, kiváló képzettségű szimpatikus tagja lesz, ki eddig a magyar közjogot adta elő. A kinevezést a hivatalos lap 27-iki száma közli.

* **Ebéd Széchenyi prelátusnál.** *Széchenyi Jenő* kanonok prelátussá történt kinevezése alkalmából vasárnap, t. hó 27-én fényes ebédet adott, amelyen résztvettek: gróf *Széchenyi Miklós* v. b. t. t. megyés püspök, az új prelátus kartársai, a nagyvárad kir. káptalan tagjai, *Hlatky* Endre főispán és *Vojnits* Ervin bácskai főispán. Az illusztris társaságot *Széchenyi Jenő* a jó házigazda lekötelező szívélyességével fogadta, akik lelkesen ünnepelték őt kitüntetése alkalmából.

* **A város zárszámadása közszemlén.** Nagyvárad város házi pénztáráról s a házi pénztárban kezelt alapok és alapítványokról szerkesztett 1910. évi zárszámadásokat, mérleget és vagyon leltárt a tanács és pénzügyi szakbizottság a folyó évi augusztus hó 25-én tartott együttes ülésében tárgyalás és vizsgálat alá vevén azt megállapította s az 1886 évi XXI. t.-c. 17. § a rendelkezéséhez képest az 1911. évi augusztus hó 26. napjától ugyanezen évi szeptember 9-ig bezárólag terjedő 15 napi időtartamra a városi számvevői hivatal helyiségében közszemlére kitenni rendelte. Miről a város közönségét azon figyelmeztetéssel értesitem, miszerint a zárszámadást, az azokra vonatkozó okmányokat a fenti határidőben bármely adófizető nagyvárad kir. polgárnak megtekinteni joga van, az ellen netaláni észrevételeit a folyó évi szeptember havi rendes közgyűlés határnapját megelőzőleg 5 nappal írásban a tanács mint állandó választmányhoz beadhatja. Kelt a városi tanács és a pénzügyi szakbizottság 1911. évi augusztus hó 25-én tartott együttes ülésében. *Bordé* Ferenc polgármester h.

* **A király nyaralása.** *Ischlből* jelentik: Ó felsége szeptember 8-án délután két óraker utazik el *Ischlből* és este hat óra után érkezik meg *Schönbrunnba*. Tegnap délután hosszabb

sétát tett a kastély parkjában. Az ischli tartózkodás utolsó napjaiban a király még több audienciát ad. *Thun*, csehországi helytartó 31-én tesz jelentést a királynak a cseh-német béketárgyalásokról. Ugyanez időtájt lesz gróf *Aehrenthal* közös külügyminiszter audienciája. Kihallgatáson jelenik meg *Ferenc* Ferdinánd trónörökös is, hogy beszámoljon a királynak a dalmát hadgyakorlatok lefolyásáról. E kihallgatás időpontja még nincs megállapítva.

* **Requiem Rulikovszky vértanúért.** Tegnap délelőtt volt hagyományos szokás szerint az ünnepélyes gyászistentisztelet *Rulikovszky* Kázmérért, a magyar szabadság vértanújáért a Szent László templomban. A gyászmisét *Vucskics* Gyula dr. esperes-plébános tartotta segédlettel. A templomot a közönség szüntől megöltötte. Ott voltak a függetlenségi és 48-as párt tagjai *Szokoly* Tamás vezetése mellett és az 1848-49-iki honvédek élükön *Amánt* Béla elnökkel. Szertartás után az orgona bánatosan bugó kísérete mellett felhangzott a jelenlevők ajkán a nemzet imája, a Hymnus. A díszes ravatalt *Germán* Károly temetkezési intézettulajdonos állította fel és a városi kertész díszítette szebbnél-szebb virágokkal és koszorúkkal. — A rekguem után *Szokoly* Tamás, *Marossy* Károly, *Katona* Mihály és *Zana* Agoston megkoszorúzták a vértanú sírját.

* **Gazdálkodni kell a községi építkezéseknél.** A belügyminisztertől érdekes és gazdasági szempontból jelentős rendelet érkezett tegnap a vármegyékhez. E rendeletben meghagyja a miniszter a megyének, hogy a jövőben minden községi építkezést csakis úgy lehet fogantatni, ha a terveket az államépítészeti hivatal előbb felülvizsgálja. Eddig ugyanis, bár az építkezés tervét a felettes hatóságok felül is vizsgálták, ez a vizsgálat nem szakszerűleg történt és a legtöbb esetben eszközölhető megtakarításokat nem tudták kimutatni. Most a miniszter rendelete alapján a tervek felülvizsgálásánál az államépítészeti hivatal köteles lesz a terveket gazdasági szempontból is tanulmányozni és esetleg azon a megtakarítások érdekében változtatásokat is eszközölni.

* **Védekezés a kolera ellen.** A napokban járt Nagyváradon dr. *Blum* orsz. közegészségügyi felügyelő, a kolera elleni védekezés ügyében kiküldött miniszteri biztos s a városi tisztii orvosi hivatal tagjaival tanácskozott. Kijelentette, hogy csodálkozik, miszerint ilyen nagy városnak fertőző beteg részére van kórháza, de járványkórház nincs Nagyváradon. A városi főorvos előterjesztést tett a tanácsnak, hogy a város, kolera esetére való tekintettel, egy barakot állítson fel az eddigi járványkórház területén, teljesen elkülönítve, s külön konyhával s teljes felszereléssel ellátva, drótkerítéssel elkülönítve. Kolera esetén a beteg ide helyezendő el. Ha pedig kolerajárvány lép fel, a mostani járványkórház teljesen erre a célra veendő igénybe a más fertőző betegeket pedig a várad-velencei iskolában helyezék el.

Szülők érdeke,

hogy gyermekeiknek
Moskovits-féle

anatómiai czipőt

vegyenek, mivel azok a legkényelmesebbek és legtartósabbak.

Elárúsítás: Gyári fiókküzletben Kosuth Lajos-utca 5. szám.
TELEFONSZÁM: 834.

és a Fő-u. fiókban ideiglenesen szeptember 5-ig Rákóczi-út 5. sz. alatt Weiszlovits-házban, Huzella M. üzletével szemben.
TELEFONSZÁM: 687. ■ TELEFONSZÁM: 687.

* **A vármegye háztartási alapja.** A belügyminisztertől tegnap szemrehányó rendelet érkezett a vármegyékhez. A rendeletben, kifogásolja a miniszter a vármegyék eljárását melyet a háztartási alap költségvetésének összeállításánál tanusítanak. A háztartási alapban a tisztviselők fizetéséről van főként szó, tehát ez igényei az érenként beállni szokott változások miatt a legnagyobb gondot, amit költségvetés összeállításánál eddig nem nagyon tanusítottak. A miniszter most elrendeli, hogy a jövőben a legnagyobb pontossággal és körültekintéssel járjanak el.

* **Tűz a zsinagóga udvarán.** Tegnap délután riasztó harangütések zavarták meg a meleg nyári csöndet. Egy perc alatt szétfutott a hír, hogy Nagyteleky-utcán a zsidó imaház lángokban áll. Es megindult a népvándorlás a nyári szennációra a Teleky-utcán lévő Kápolna-tér felé, ahol nagy tömbben állanak a lakóházak, köztük legelől a zsidó imaház. Azonban a tűz a hátsó magánlakásokban ütött ki, s az imaházat nem érintette. Sűrű, barna tömegben ömlött ki a füst a tetők s tűzfalak, felsőbb ablakok nyílásain; a nyári forróságban irtózatossá hamar terjedtek a lángok s néhány pillanat alatt szinte lehetetlenség volt az utcán tartózkodni a fojtó, kellemetlen füsttől. Mindamelllett óriási tömeg torlódott össze a téren és a szokásos városi közönnyel nézte a tűzoltók fáradsztó munkáját. A Kápolna-téren rémes sikongással futkos egy nő és segítségért kiált:

— Bent ég a férjem, meg a fiam!

S valóban, a tűzoltók a felső-ablakon két összekormozott, tépelt ruhazatu lérfit segítenek ki, akik féláljultan heverték már a beroskadt padlás alatt. Később magukhoz tértek. A tűz okát még nem sikerült biztosan megállapítani; a pincében gyult ki állítólag egy benzines hordó. — A tűzoltók igazán derék munkát végeztek, mikor alig egy óra lefolyása alatt lokalizálták a tüzet. Nem hallgathatunk el egy jelenetet. Megható volt az a komoly ambíció, amivel az egyik fiatal önkéntes tűzoltó sietett a tűzoltás nemes munkájában kivenni részét. A legkifogástalanabb fekete zaketben, kemény plasztronnal, fényes sárga cipőben rohant tüzet oltani, fehér ujjai közt szorongatva a pirosfekete csikos övet és a ragyogó csákányt. Bizonyára a kávéházi fekete mellől szólította a kötelesség és úgy látszik, hogy nem sajnálta ruháját sem.

* **Ritka természeti tünemény.** Fényi jézustársasági atya, a kalocsai Hajnald-obszervatórium vezetője írja: Augusztus 24-én este nyolc és kilenc óra között obszervatóriumon szét. Elmo tüzet észlelték. Ez a föld elektromos kiáradása a felhők felé, mikor is a villamosság a földből majd nagyobb fénypontokban, majd kis fénylő pontokban áramlik ki. A tünemény a gimnáziumi villámhárítón csupán mint kis fényes pont, a kollégiumon azonban több fénynyaláb alakjában mutatkozott. Az alföldön e tünemény igen ritka. Kalocsán legutoljára 1887 július havában észlelték.

* **Pénzzavar a kerületi munkásbiztosító pöntárnál.** A nagyvárad kerületi munkásbiztosító pöntár ismét pénzzavarral küzd. Hogy mily rosszul áll a pöntár helyzete bizonyítja az is, hogy a pöntári tagok után felmerült kórházi ápolási díjakkal 1906. óta hátralékban van a pöntár. Tegnap ebben az ügyben kérvényt adott be a pöntár az alispánhoz. Ebben elpanaszolja az intézmény vezetősége, hogy a pöntári tagok követelése oly tulzolt, hogy azok kielégítése miatt, de meg a munkaadók hanyagsága miatt is a pöntár zavarokkal küzd. Ezek miatt nem volt képes kifizetni a kórháznál fennálló 30439 korona 78 fillér tartozását sem. A pöntár a munkaadók hanyagságát egyedül a hatóságok nem törődöm-ségével indokolja. Végül arra kéri a vármegyét, hogy tartozását havi 500 koronás részletekben törleszthesse le.

* **Biharmagye 1912. évi építkezése.** A vármegyeház 1912-ben foganatosítandó építkezések költségeiről tegnap készítette el a számvevőség a kimutatást. E szerint 1912-ben javítási munkálatokra 70000 koronát vettek fel. Ez az összeg lényegesen mögötte marad az elmúltévi költségeknek, de a bevétel is lényegesen kevesebbre van előirányozva. 1912-ben a bevételt 80000 koronában javasolja a számvevőség megállapítani.

* **Felső szabadságolja a testvérbátyánkat!** Megható tartalmu kérvény érkezett tegnap a vármegyeházára, ahonnan tovább a királyhoz van szánva. A kérvényt Ökrösről *Hepucz Anna* és *Flóra* készítették. Elmondják benne, hogy szüleiket elveszítették és az ő fenntartásukról édes bátyjuk az Illés gondoskodott. Illést azonban besorozták katonának és most nincs aki gondoskodjék róluk. Két fiatal szerencsétlen árva leány írja ezeket, akiknek a testvérük most a katonáknál van és akiről nem gondoskodik senki. A királyhoz címeztek a kérvényt, mert ő benne biznak legjobban. A két árvalány kérését alkalmasint teljesíteni fogja az uralkodó.

* **Vihar az Érmelléken.** *Margitai* tudósítónk telefonálja, hogy ott vasárnap, óriási zivatar volt, mely pár óráig valóságos rettenetben tartotta a községet. A villám többek között lecsapott *Lipcei Sándor* járásbírói hivatalnok házába. Az épületben a hivatalnok felesége tartózkodott. A villám a fél oldalát sújtotta a szerencsétlen asszonynak, aki bár életben van, de aligha fogja kiheverni a csapást.

* **Ahol döghust mértek.** Körösgyéres községben tudomására jutott a csendőrségnek, hogy a mézárzékben egy döglött marhának a húsát mérlik a lakosság részére. Az esetről tudomást szerzett a járási orvos is, aki kiszállt a helyszínre, ahol a hust elkoboztatta és elásatta. Az ügyben megindult az eljárás, melynek során kiderült, hogy a hatósági husvizsgáló a hibás, mert megadta az árusításhoz szükséges engedélyt. Legjellemzőbb különben, hogy ezen az engedélyen rajta van a bíró neve is. A főszolgabíró aránylag elég enyhén, 30 koronára büntette meg az embereket.

* **Nem lesznek ellenőrzési szemlék.** A m. kir. honvéd miniszter urnak 92156—911. számú rendelete alapján közhírré teszem, hogy a cs. és kir. közös hadsereg valamint a m. kir. honvédség nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi a folyó évben nem tartatnak meg. A tartalékos tiszteknek és tisztviselő, valamint hadapród jelölteknek és hasonló állásuaknak bemutatása azonban az eddigi módon és folyó évben is meg fog tartatni. Nagyvárad, 1911. aug. 24. *Elemér Ferenc*, tanácsnok.

* **Pénzt követelt — megkapta a magáót.** Palásty Gyula kertész Szent János-utcai virágüzletébe beállított vasárnap estefelé Szabó József cipészsegéd. Szabó, aki alaposan be volt rugva, a tulajdonostól pénzt követelt. Miután Palásty nem volt hajlandó a kívánságának eleget tenni, Szabó kést rántott elő és learkarta őt szurni. Palásty, mikor látta, hogy élete veszélyben van, felkapta a sarokban levő rolóhuzót és úgy oda ütött a Szabó orrára, hogy az eltört. Tölcser Lajos sarki rendőr bevitte Szabót a közkórházba, hol orrát összevarrták.

* **Kolera Horvátországban.** Nagykánizsáról jelentik a Magyar Távirati Irodának: A Zalamegyével határos Falnic horvátországi községben hat esetben hivatalosan megállapították a kolerát. A Horvátországot Zalával összekötő Dráva-hidat szigorú őrizet alá vették és a fertőzött vidékről jövőket nem engedik át. A hatóság megyszerte szigorú óvintézkedéseket tett.

* **Kórházba szállított részegember.** Érdekes eset történt tegnapelőtt este. Egyik részeg ember beszállította mentőkkel a másikat a közkórházba. Az eset így történt. N. János külvárosi iparos mester szeszől elázva bandukolt tegnapelőtt este 10 órakor haza felé. Hattyu-utcán látta, hogy *Szilinka* Demeter csavargónapszámos részeg állapotban felbukott. Nagy János betelefonált a mentőkhöz, hogy Hattyu-utcán összeverték egy embert s meghal harogtón be nem szállítják a kórházba. A mentők kimentek és beszállították Silinkát a biharmegyei közkórházba. Ott vették észre hogy Silinkának semmi baja sincs, csak a szesz ártott meg neki.

* **A vadorzók vadászterülete.** A vadorzók tulságosan megnövekedett számának apasztására a hatóságok mindent elkövetnek, viszont azonban az orrvadászok sem pihennek és a legráfínáltabb utakon igyekeznek a hatóság éberségét kijátszani. A legujabb fogás, mit eddig sok esetben sikerrel alkalmaztak az, hogy az orrvadászok, talán közösen, de egy név alatt, kivesznek egy vadászterületet. Olcsó a terület, mert vad, az legkevesebb van rajta. Ez nem is fontos dolog, mert a vadat ugyis a más erdejéből lövik. A vadorzó aztán elmegy a bérlethez és azzal láttamoztatja a fegyvertartási engedély iránti kérelmet, ami azt jelenti, hogy van hol vadászni, tehát kiadható az engedély. Volt rá eset, hogy egy kis vadászterületre 20—25 orrvadász kért fegyvertartási engedélyt. Legutóbb a béli járásban akartak ilyen módon garázdálkodni a vadorzók, azonban a főszolgabíró hamar észrevette a turpisságot és egynek sem adta meg az engedélyt.

Első! **Nagyvárad** **Selejtes Cipőárúházban**
mindennemű gyermek-, női- és férficipők **igen olcsó árban**
vásárolhatók!
Belvárosi Takarékpénztár épületében. **Barcs-palota Széchényi-tér 2. szám.**

* **Esti séták.** Most igazán el lehet mondani, hogy este él a város. A szenvedő emberiség örvendő, szinte kiabálva tödul föl a csöndes periferiákról a centrumok felé, ahol három hangos kávéházban muzsikál a cigány. A gyarak, rozs levegőjű ületek, apró pincehelyiségű műhelyek sápadt emberei vigan nevetve surranak a hős ligetek, seraterek fasora alá. Ez a legolcsóbb üdülési mód. Karcu, méltóságos járásu urinők után piros arcu polgáriánnyok, huancu szemű masamódok járnak az Ezredévi emléktér hosszú nagy vouaban sötétlő fasora alatt. A fekete lombu gesztenyefák között elbujva vöröslök egy-egy kicsi villanykörte; s ahol a fák fölé ivel a halvány, lilá izzó lámpa: ott remek fényfoltok sárgállanak a sétatér homokján. A város népe ezt a korszót keresi fel legszívesebben; sokat vár a Köröstől, mely nappal olyan kellemetlen színű sárga tömegben hőmpölyög a köves partok között. De a Körös is kegyetlen. Aig bocsát valami kis hős levegőt a reménykedőknek. Itt is és ilyenkor is hőség van.

* **Garázda napszamosok.** Két napszamos garázdálkodott tegnapelőtt éjjel Szent János-utcán *Tóth József* és *Balog Ferenc* József napszamosok egyik réti korcsmából jöttek ki berugva. Szent János-utcán virágos kedvükben az ablakokat kezdték beverni. Valaki értesítette telefonon a rendőrséget és a két jómadár előiett állítva. Mindkettőt bezárták.

* **Gölya a Városligetben.** A tegnapi váradi vásárra bejött a többek közt egy jómodu kisjenői gazdának a felesége is, aki reményteljes szívvvel és örömmel vásárolgatott a fehérneműnél kicsi, piros, kék szallagos fejkötőt, »Mama kedvence« himzésű állkötőt eljövendő fiacskája számára. — Mert az biztos kérem szépen, hogy fiu lesz — emlegette mosolyogva a boldog menyecske. Es alku nélkül fizetett. Azonban alig ment tíz lépést a pultó, nagyon elsápadt és fáradt, gyenge léptekkel lement a Városligetbe. Amint pedig lelki ismeretes rendőri riporterünkötől tudjuk, itt *Kincses László* közrendőr ügyelt a rendre s esendre. Már pedig ő ugy vette észre, hogy az egyik puha pázsitu bokor egyáltalán nem csöndes. Ektele, de egészséges torokra valló gyereksírás tört föl a bokor alól. Es *Kincses László* elindult fölfedező útjára. *Kincses* ugyan nem talált, de elmosolyodott hivatalos komolysága arca, mikor meglátta a visító porongyot... Zavarral köhintett egy párat, aztán teljesítette hivatalos kötelességét. Intézkedett, hogy bezállítsák a szegény nőt a bábaképző intézetbe. Az asszonyka azonban szomorú volt egy kicsit; lehangelten mondta az orvosnak:

— Istenem, be szerettem volna, ha fiu lett volna!

* **Fölvágta az ereit.** *Farkas Mihály* sztrájkoló kö-műves *Rimanóczy-ut* 11. szám alatti lakos tegnap délután 6 óra tájban öngyilkossági szándékból fölvágta az ereit. Azonnal hívták a mentőket, akik az öngyilkos kö-művest súlyos sérülésével bezállították a kózkórházba. Életben maradásához kevés a remény.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, ugy feyverét és patron szűbségletét szerezzze be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren ké-sőn báájuk csak meg, ha ilyeneknek felülök. **Sauer-féle** feyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok feyverei csak **LADANYI JÓZSEF** puska-művesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. löporáruda. Telefon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Hölgyeim!

Kelím, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhivom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

x **Antiquar** (ódon) taankönyveket és mindenféle könyvet veszek es eladok. Könyvszerényt keresek **Bankó Arthur** antiquar könyvkereskedő **Rákóczi-ut** 10.

x **KOSSUTH-UTCA** 2. számú ház emeletén három szobás utcazi lakás mellékheyliségeivel együtt november 1-re kiadó. Értekezhetni: a Polgári Takarékpénztárnál.

FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

x **Zongora.** **THEK-féle,** igen jó állapotban, ugyanott csinos gázcsillarak eladók. Értekezhetni a kiadóhivatalban levő címnél d. e. 8—12 ig. d. u. 3—6 ig.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556. Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stylszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparműveszi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyarak kizárólagos képviselése, eredeti gyári árak mellett.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerü butorok zománcozását és porcelián utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek

Tisztelettel
358 Czapfalvi József.

Förlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Léway-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

Tudósítás!

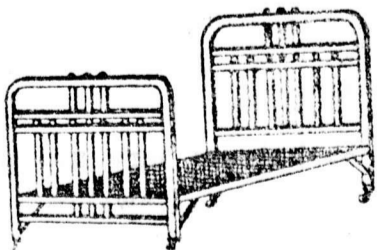
Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **a tavaszi és nyári szöveteim** megérkeztek. Angol és belföldi szöveteiben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsü pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég
Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgálak.
Telefon 11—41. Telefon 11—41.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székrenyagy 3 matracca 20 korona
Sodrenybet 10 korona
Rézkarniss 4 korona
Gyermekagy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló Jóságú modern és izléses kályhákkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb ::

Cserépkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltnék. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utóda).

Csengeri-utca 27. szám.

Siessünk

Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki lettár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek olcsón eladásra.

Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha diszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — Most sok pénzt megtakaríthatunk, ha menyasszonyi kelenyénket itt vesszük.

TANÜGY.

Beiratkozások az iparostanonc iskolába.

Az iparostanonc iskolában a beiratások úgy az egész évi, mint a téli tanfolyamon, valamint a pincérek és fodrászok iskolájában folyó évi szept. 1—10 napjain fognak eszközölni mindenkor d. e. 11—12-ig és d. u. 4—6-ig. A tanítás az egész évi tanfolyamon szeptember 16-án a pincér, fodrász szakiskolában október 1-én és a téli tanfolyamon december 1-én veszi kezdetét. Tandij nincs.

A tanulók utólag egyik osztályból a másikba nem iratnak át.

Miniszteri rendeletek értelmében minden tanoac még ha épitőiparosoknál napszamos címen is van alkalmazásban, köteles beiratkozni. Ha a mesterek ily napszamosokat alkalmaznak, azokkal szerződést nem kötnek és azokat iskolába nem járatták, ellenük kihágás miatt az elsőfokú iparhatóságnál a feljelentés megtétetik.

Ennek alapján figyelmeztetem a mester urakat, hogy tanoncaikat a fent jelzett időben okvetlenül beirassák és illetőleg jelentsék be, még abban az esetben is, ha közeli szabadulás III-ik osztály elvégzése vagy bármi ok miatt felmentéshez tartanak igényt

Az igazgatóság.

EGYESÜLETEK.

Az Országos Katolikus tanügyi tanács új elnöke.

B. e. Steinberger Ferenc váradi kanonok halála óta Jordán Károly szaniszlai apát-plébános volt az országos katolikus tanügyi tanács elnöke, ki hat esztendőn át nem lankadó buzgalommal és szakértelemmel töltötte be e fontos tisztelet. Jordán a múlt hónapban lemondván e sok áldozattal és gyasori budapesti utazással járó tiszteről, a hercegprimás dr. Gieswein Sándor praelátus-kanonokot országgyűlési képviselőt nevezte ki helyébe.

A katolikus tanítók és tanügyi férfiak bizonyára nagy örömmel fogadják a kiváló tudós kinevezését, ki már eddig is sokat fáradozott a tanítók sorsának javításáért s így méltán fűznek sok reményt új elnökük működéséhez.

A koldusápoló egyesület gyűlése. A nagyváradi koldusápoló és Szent László fiugyermek menedékház egyesület választmánya tegnap délután dr. Bundala Mihály prépost-kanonok elnöke alatt gyűlést tartott. Jelen voltak Fétser Antal felszentelt püspök, Grócz Béla prépost-kanonok, dr. Vucskics Gyula, Imrik Zoltán plébánosok, Mayer Antal titkár és Sürger Bertalan gondnok. A gyűlés folyó ügyekkel foglalkozott, főleg az intézet csatornázásának költségével s annak fedezésével.

NYILTTÉR.

F O G A K.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaplás nélkül is készít kitéző hirtü nevü

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sassal szemben

TÁVIRATOK.

Khuen-Héderváry a király előtt.

Budapest, augusztus 28.

Khuen Hédervári miniszterelnök szeptember 10-én külön kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Erre vonatkozólag a miniszterelnök ma a következőket mondta:

— Lehetséges hogy audiencián jelenik meg ő felsége előtt, de erre semmiféle kényszerítő ok nincs.

A Házfeloszlataira vonatkozólag a következőket mondta:

— Egyelőre minden a régiben marad.

A hét programja.

Budapest, aug. 28.

(Saját tud.) A vitarendező-bizottság határozata folytán, e héten Ladányi Gyula,

Kovács Kálmán beszélnek. Lovászi Márton szerdán fejt ki a sajtószabadságra vonatkozó indítványának indokolását. Ebben az ügyben a kormány álláspontját Khuen-Héderváry miniszterelnök fogja előterjeszteni.

A bécsi angol követ bukása.

Berlin, aug. 28.

Morgenpost értesülése szerint Cartwright bécsi angol nagykövet állása legutóbbi németellenes nyilatkozata miatt megrendült. A bécsi udvarnál még nem felejtették el a nagykövetnek kínos magatartását Bosznia és Hercegovina annexiója idejében. A Vossische Zeitung egy bécsi jelentése szintén megemlékezik arról a híresztelésről, hogy a bécsi angol nagykövet állása tarthatatlanná vált.

Berlin, aug. 28.

A Neue Gesellschaftliche Correspondenz Cartwright bécsi angol nagykövetre vonatkozó híresztelések dolgában táviratilag fordult a nagykövethöz, akitől a következő választ kapta:

— Határozottan visszautasítom a fellelősséget lapokban név nélkül megjelent cikkeikért, amelyek szerzőségét nekem tulajdonítják.

Az egyházüldöző Combes betegsége

Páris, aug. 28.

Combes volt francia miniszterelnök súlyosan megbetegedett. Az állapotáról érkező hírek rendkívül aggasztók.

A spanyol király balesete.

Madrid, aug. 28.

Alfonz spanyol királyt a minap automobilbaleset érte. A király szerencsére nem szenvedett sérülést.

A Nap és a torontáli alispán.

Nagy-Becskerek, augusztus 28.

Torontálvármegye alispánja A Nap utcai elárusítását betiltotta. A betiltás oka királysértés. Az alispán kijelentette, hogy nem tartja méltónak arra A Napot, hogy az utcai elárusítás útján annak terjesztését előmozdítsa.

Népgyűlés a véderőjavaslat ellen.

Szabadszállás, aug. 28.

(Saját tud.) A polgárság tegnap nagy szabású tiltakozó népgyűlést tartott. A tiltakozás a véderőjavaslat ellen irányult. A gyűlésről Kossuth Ferencnek üdvözlő táviratot küldtek.

Halálos baleset egy moziban.

Newyork, aug. 28.

Cannasbourghban Pitsburg közelében szombaton este az ottani „nagy mozgófénykép színházban robbanás történt. A közönség rémülten tolongott a kijáratok felé s a férfiak az utjokban álló asszonyokat és gyermekeket eltaposták. A rettenetes tolongásban huszonkilenc ember jobbra asszonyok és gyermekek meghaltak, hatvanan pedig súlyosan megsebesültek. A súlyos sebesültek közül a kör-

házban még hatan haltak meg, úgy hogy a halottak száma harmincöt, akik közül huszonheten asszonyok és gyermekek.

Uj püspökhelyettes.

Veszprém, aug. 28.

Jánosi Agoston helyébe báró Hornig Károly megyéspüspök püspökhelyettesé és általános ügyhallgatóvá dr Rédey Gyula prelátus-kanonokot nevezte ki.

280 koleraeset Velencében.

Trieszt, aug. 28.

Feltétlenül hiteles helyről jelentik, hogy a legutolsó 8 nap alatt Chioggiában és Velencében összesen 280 ember betegedett meg kolerában.

Letepett magyar zászló.

Szerajevó, aug. 28.

A király születésnapja alkalmából Sitben a városházára a magyar zászlót is kitűzték. Ejszakának idején a magyar lobogót ismeretlen tettesek letépték és elvitték.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági iskola létesítése. Ezek óta tárgyalnak már egy gazdasági iskola létesítése tárgyában. Az iskolában különösen a szegény családok leánygyermekéi nyrnének oktatást a konyhakertészet s a hasonló dolgokból. A városi mérnöki hivatal előterjesztette a iskola terveit. Az iskola céljaira az uj vizmű mellett szándékozott területet vásárolni a város, de ezt nem adják el, miért is egy másik helyet jelöl ki a mérnöki hivatal. Es pedig a Kommandánsréten, a leendő csendőriskolával szemben. Az összes költség 91.940 korona lenne.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabona tőzsdén tegnap szilárd volt az irányzat. — Készáru forgalom Huszezer mázsza 5 fillérrel olcsóbb árak mellett.

Határidők szárlata:

Apr. lisi buza (1912)	— —	11.84
Októberi buza	— —	11.62
Októberi rozs	— —	9.89
Októberi zab	— —	8.23
Májusi tengeri (1912)	— —	895.

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	846.75
Oszták hitelrészvény	— —	654.—
Jelzálogbank	— —	492.75
Leszámitoló és pénzváltó	— —	580.50
Salgótarjáni kőszén	— —	687.—
Oszták államvasut részvény	— —	748.—
Közúti vasut	— —	797.—
Rimamurányi vasmű	— —	696.—
Városi vasut	— —	428.—
Beocsini cement	— —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	8 10
V.-Velence >	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velence >	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	8 81
V.-Velence >	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 30	3 00	5 40	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velence >	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

* Csak bezárólag szeptembor 15-ig közlekedik.

TÁTRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvámegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtiszte-lendő papság szál-lítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

A Biharvámegyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5^o0-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra. 161

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpáival szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfra m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok.

Év-lámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

villamos világítás

Elvállalunk

és erőátviteli berendezések felszerelését, b. v. s. átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletessé szolgálat.

ITAZ AMERICAI HO HULLAM.
LEGJOBBAN VEDEKEZHETUNK
TARSOLY ÉS
RISZTÓ
FÜRDŐ
KÁDJAIBAN.

sz. 2 3 4
Kor. 36- 40- 48-

PÉNZT

legelőnyösebb feltételek mellett
szerez, ingatlanok adás-vételé-
nél legsikeresebben közbenjár

**Biharmegyei Föld-
Hitel- és Áru közvetítő
vállalat**

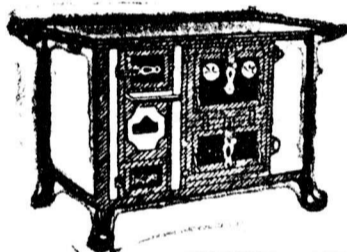
Ritók Zsigmond utca
2. sz. Igazságügyi pa-
lota mellett.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

utólérhetetlen.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó
munkát, u. m.: matt és fényezett
szobaberendezések, konyhabutorok
készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótallok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda

R.-T.-nál.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájvíz	25 »
1 » száj szagtalanító	50 »
1 tubus dr Heyder fogcserm	50 »
8 » Thymol	20 »
1 » Stomatin	20 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	55 »
1 drb Odontin betét	35 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	35 »
1 » Jera violette brillantín	30 »
1 » francia brillantín	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantín	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » kivonat	75 »
1 db bajuszkötő	15, 20 85 »

1 üveg Kerpel kölnivíz	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 »
1 » Diana crém	66 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 dob Lickner puder	88 »
1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »
1 fekete champos	12 »
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
8 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »
1 » » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	38 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kölnivíz	28 »
1 üvegtégely tejcrém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatu borotva készlet	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajuskefe	20 »
1 valódi serte rubakefe	45 »
1 körömkéfe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő krém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egyegyed Ko Braun watta	85 »

805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!